

EMN FOCUSED STUDY 2015

Potrebe po delavcih migrantih iz tretjih držav na trgu dela v EU

Študijo sta izdelala Nacionalna kontaktna točka Republike Slovenije za Evropsko migracijsko mrežo in zunanji partner, Inštitut za narodnostna vprašanja (dr. Romana Bešter in dr. Janez Pirc) v sodelovanju s pristojnimi predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, agencije SPIRT Slovenija, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in Statističnega urada Republike Slovenije.

Evropska migracijska mreža je bila ustanovljena zaradi potrebe po izmenjavi informacij o vseh vidikih migracij in vzpostavitve enotne azilne in migracijske politike. Odločba Sveta 2008/381/ES, ki je pravna podlaga za vzpostavitev evropske migracijske mreže, je bila sprejeta 14. maja 2008.

Več informacij o Evropski migracijski mreži je dostopnih na: www.emm.si

Omejitev odgovornosti: Odgovori v nadaljevanju so bili podani primarno z namenom sestave zbirnega poročila za EMN usmerjeno študijo z zgornjim naslovom. Sodelujoče nacionalne kontaktne točke EMN so podale informacije, ki so po njihovem prepričanju ažurne, objektivne in zanesljive v kontekstu in mejah te študije. Informacije tako ne podajajo nujno popolnega opisa in ne predstavljajo nujno celotnega uradnega stališča države nacionalne kontaktne točke EMN.

Top-line "Factsheet" (Slovene National Contribution)

National contribution (one page only)

Overview of the National Contribution – introducing the study and drawing out key facts and figures from across all sections of the Focussed Study, with a particular emphasis on elements that will be of relevance to (national) policymakers.

Cilj študije je preveriti in predstaviti, ali se Slovenija sooča s pomanjkanjem delovne sile v določenih poklicih (t.i. deficitarni poklici) in v kolikšni meri naslavlja to problematiko s spodbujanjem priseljevanja delavcev iz tretjih držav.

Informacije za pripravo študije so bile pridobljene z analizo relevantne zakonodaje, s pregledom in analizo nekaterih ključnih političnih dokumentov in podzakonskih aktov, preučevanjem relevantne strokovne literature in medijskih objav, ter preko osebnih kontaktov s pristojnimi osebami na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Statističnem uradu Republike Slovenije, Zavodu za zaposlovanje Republike Slovenije in ob sodelovanju Ministrstva za notranje zadeve.

Študija je nastajala in bila zaključena v tranzitnem obdobju, ko še velja Zakon o zaposlovanju in delu tujcev¹, v skladu s katerim se dovoljenje za prebivanje tujca veže na dovoljenje za delo, hkrati pa je bil v času nastajanja študije sprejet Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev², ki v skladu z evropsko direktivo o enotnem dovoljenju³ uvaja t.i. enotno dovoljenje za prebivanje in delo in sicer od septembra 2015 dalje. Še pred sprejemom tega zakona pa so bile aprila 2014 sprejete nekatere novosti Zakona o tujcih⁴, ki so postavile podlago za zakonodajno in sistemsko izdajanje t.i. enotnega dovoljenja.

Ključne poudarke študije lahko strnemo v naslednjih točkah:

1. Ključni strateški dokument, ki se v Republiki Sloveniji ukvarja z delovnimi imigracijami, je Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020. V tem dokumentu je priseljevanje obravnavano kot eden od možnih instrumentov za reševanje problema pomanjkanja delovne sile in nekaterih poklicev v Sloveniji.
2. Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 se v prvi vrsti osredotoča na privabljanje visokokvalificiranih delavcev migrantov, delno pa se dotika tudi problematike pomanjkanja nizkokvalificirane in kvalificirane delovne sile, s pomanjkanjem katere se pretežno soočajo slovenska podjetja v tem trenutku.
3. Od leta 2011 se Slovenija pri zaposlovanju tujcev iz tretjih držav poslužuje instrumenta preverjanja trga dela. Dovoljenje za zaposlitev tujca, državljana tretje države, se izda le pod pogojem, da v evidenci Zavoda RS za zaposlovanje ni ustreznih domačih brezposelnih oseb oziroma oseb, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene z državljani Republike Slovenije.
4. V Sloveniji so deficitarni poklici definirani kot tisti, za katere na trgu dela ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev, ki po njih povprašujejo.
5. Slovenska zakonodaja omogoča, da se v primerih, ko gre za dejavnosti in poklice, ki jih v Sloveniji

¹ Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-1). Uradni list RS, št. 26/11, 21/13 – ZUTD-A in 100/13 – ZUTD-C.

² Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT). Uradni list RS, št. 47/15.

³ Direktiva 2011/98/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici.

⁴ Zakon o tujcih (ZTuj-2). Uradni list RS, št. 50/2011, 57/2011, 26/2014, 45/2014-UPB1, 90/2014, 19/2015.

primanjkuje, lahko sprejmejo ukrepi za olajšanje postopkov za izdajanje dovoljenj za delo državljanom tretjih držav. Trenutno takšni olajšani postopki niso v veljavi.

6. Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 (2010: 63) predvideva izdelavo in vzpostavitev mehanizma za natančne analize potreb po delavcih ter proučitev in izdelavo nadzornega sistema začasne potrebe po delavcih po dejavnosti in časovnem obdobju. Slovenija je trenutno v procesu vzpostavljanja takšnega mehanizma in nadzornega sistema. Zbiranje podatkov o potrebah delodajalcev in primanjkljajih delovne sile je v letu 2014 in 2015 potekalo projektno in je temeljilo na reprezentativni anketi med delodajalci. Projekt se je zaključil junija 2015.
7. Na področju gospodarstva je v Sloveniji največ potreb po nižje in srednje kvalificiranih delavcih.
8. K reševanju situacije glede deficitarnih poklicev se pristopa v glavnem skozi politike zaposlovanja, izobraževanja in štipendij, ne pa skozi politiko ekonomskih migracij.

Executive Summary (Synthesis Report)

Synthesis Report (up to three pages)

Executive Summary of Synthesis Report: this will form the basis of an EMN Inform, which will have EU and National policymakers as its main target audience.

Edini strateški dokument, ki se ukvarja z delovnimi migracijami v Slovenijo, je *Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020*. Strategija se v prvi vrsti osredotoča na privabljanje visokokvalificiranih delavcev migrantov, čeprav se dotika tudi problematike pomanjkanja nizkokvalificirane in kvalificirane delovne sile, s pomanjkanjem katere se ravno tako soočajo slovenska podjetja. Na listah deficitarnih poklicev in izbranih delovnih mest, ki jih zasedajo državljanji tretjih držav, se v veliki večini pojavljajo le nizko kvalificirana delovna mesta.

Dovoljenje za prebivanje za tujce, ki želijo priti v Slovenijo zaradi zaposlitve ali dela, je vezano na pridobitev dovoljenja za delo. V določenih primerih je lahko olajšana izdaja dovoljenj za delo za dejavnosti oziroma poklice, ki jih v državi primanjkuje, a trenutno tak seznam ne obstaja. Zaradi poslabšanih ekonomskih razmer v državi od leta 2009 dalje so se zaostri tudi pogoji za zaposlitev državljanov tretjih držav. Do takrat je bilo za deficitarne poklice možno zaposliti tuje državljanke brez kontrole trga dela. Od 2009 pa velja, da Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) ob vsaki vlogi za izdajo dovoljenja za zaposlitev tujca naprej preveri, če se v evidenci brezposelnih nahajajo ustrezni domači delavci oz. z njimi izenačeni delavci iz drugih držav EU in EGS, ki imajo prednost pred državljanji tretjih držav.

Po vstopu Slovenije v EU 2004 in do vključno leta 2010 je bila za upravljanje delovnih migracij iz tretjih držav v veljavi kvota delovnih dovoljenj za tujce, ki se je določala vsako leto sproti. Ta instrument se od 2011 zaradi naraščajoče brezposelnosti ter ekonomske krize v državi ne uporablja. Velika večina delovnih dovoljenj za državljanke tretjih držav se je dodeljevala tujcem iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Po sprejetju novega Zakona o zaposlovanju in delu tujcev (2011) se Slovenija poslužuje le instrumenta preverjanja trga dela, kljub temu, da ima tudi možnost uporabe omenjenih kvot. Dovoljenje za zaposlitev tujca, državljanke tretje države, se izda le pod pogojem, da v evidenci ZRSZ ni ustreznih domačih brezposelnih oseb oziroma oseb, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene z državljanji Republike Slovenije.

Tako v okviru *Strategije ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020* kot v osnutku *Strategije razvoja Slovenije 2014-2020* so imigracije omenjene kot ena od možnosti za reševanje problema pomanjkanja delovne sile, nekaterih poklicev in znanj v Sloveniji. Dejansko pa od začetka gospodarske krize naprej ne prihaja do spodbujanja priseljevanja tujcev z namenom zaposlovanja niti na področju deficitarnih poklicev. Glede na najnovejšo raziskavo s strani ZRSZ se kaže, da je le petina podjetij, ki beležijo pomanjkanje ustreznih delavcev, te poiskala v tujini – največ s področja prometa, skladiščenja in gradbeništva.

Glede na rezultate najnovejših raziskav in na *Strategijo ekonomskih migracij* se kaže, da v Sloveniji obstaja neustrezen presek med potrebami po delavcih in njihovo izobrazbo. Povpraševanje po poklicnih skupinah kaže na

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

primanjkljaj delavcev predvsem za preprosta dela in poklicev za neindustrijski način dela. Na drugi strani pa imajo podjetja večje težave pri iskanju visoko in srednje izobražene delovne sile ter delavcev, ki opravljajo tehnične poklice. Slovenija nima razvite posebne strategije za privabljanje teh skupin, podobne trende primanjlkovanja pa je zaradi demografskih sprememb mogoče pričakovati tudi v prihodnje.

V Sloveniji so deficitarni poklici definirani kot tisti, za katere na trgu dela ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev, ki po njih povprašujejo. Njihova definicija je zapisana v dokumentu *Politika štipendiranja (2015–2019)* iz leta 2015. Deficitarni poklici in raven izobrazbe niso opredeljeni na regionalni/lokalni ravni. Izjema sta le seznama za italijansko in madžarsko narodnomanjšinsko skupnost na narodno mešanih ozemljih severovzhodne in jugozahodne Slovenije.

Za zmanjševanje strukturnih neskladij na trgu dela v Sloveniji bi bilo na kratek rok smiselno okrepiti vlogo programov aktivne politike zaposlovanja na področju izobraževanja in usposabljanja, ki morajo biti bolj povezani s potrebami delodajalcev. Za bolj sistematično rešitev pa bi bilo treba vzpostaviti sistem spremljanja in napovedovanja potreb delodajalcev po veččinah in znanjih, saj so spremembe v Zakonu o urejanju trga dela iz leta 2013 to področje osiromašile pritožni podatki, ki so služili celovitemu spremljanju trga dela, potreb na njem in pri presojanju deficitarnosti posameznih poklicev.

Ta problem je v obdobju 2014-15 začasno reševal projekt *Napovednik Zaposlovanja*, ki ga je izvajal ZRSZ. Projekt je na podlagi reprezentativnih anket med delodajalci omogočal kratkoročno napovedovanje bodočih potreb po delavcih ter s tem k boljšemu usklajevanju med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. Iz tega se torej kaže, da se Republika Slovenija na načelni ravni zaveda problema obstoja strukturnih neravnovesij na trgu dela oziroma deficitarnih poklicev, vendar tega v dokumentih ne povezuje s področjem (potencialnih) imigracij. Deloma lahko takšen odnos pojasni še vedno trajajoča ekonomska kriza v državi in visok delež domače brezposelne delovne sile.

Izvajanje monitoringa politik v odnosu do primanjkljaja oz. potreb po delovni sili obstaja v Sloveniji le v obliki mehanizma preverjanja in poročanja implementacije *Strategije ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020*. V okviru te mora pristojno ministrstvo vladi vsake dve leti poročati glede izvajanja akcijskega načrta Strategije. Medtem, ko so socialni partnerji sodelovali pri sami pripravi tega dokumenta v letu 2010, pa vloge pri izvajanju politik nimajo.

Od izbranih poklicev, navedenih v tabeli 1, je bilo leta 2014 daleč največ državljanov tretjih držav zaposlenih v osebnih storitvenih dejavnostih – torej v poklicih, ki ne zahtevajo visokih kvalifikacij.

Da bi se Slovenija hitreje in lažje prebila iz slabih gospodarskih trendov in s tem povezanega visokega deleža brezposelnosti, bi morala v najkrajšem možnem času kreirati in začeti izvajati akcijski plan za kreiranje delovnih mest in sistematično privabljanje ter zaposlovanje tovrstnih kadrov v slovenskem gospodarstvu, ki prinašajo največ dodane vrednosti ter možnosti gospodarskih prebojev. Zaradi trendov staranja prebivalstva pa bi seveda morala imeti stalno potekajoči in dolgoročno usmerjeni program, ki bi poleg omenjenega skrbel tudi za zaposlovanje nizko in srednjekvalificirane delovne sile. Vsekakor bi bilo v zvezi s tem treba nameniti več pozornosti tudi načrtovanju in izvajanju politike ekonomskih migracij ter spremljanju učinkov njenih ukrepov na trg dela v Sloveniji.

[Section 1: General overview of the national labour migration policy and recent public and policy debates on labour migration](#)

*This section aims to outline the national migration policy and recent public policy debates on migration. Firstly, it examines whether the **conditions for entry and stay** for third-country nationals provided in national legislation are directly linked to shortage occupations. It further explores the **policy instruments** in place used for managing economic migration (for example quotas, labour market tests, points-based systems, other instruments). Secondly, the section focuses on recent public debated on labour migration especially with regard to debates on how labour migration is planned to be utilised to address labour market shortages. Thirdly, the section looks at the extent to which Member State view immigration as a tool to address labour shortages and the overall role envisaged by policy for migration to address labour shortages.*

Q1. Please briefly describe how the **national labour migration policy** functions in your (Member) State. (Maximum 1 page)

Q1 (a). Are **conditions for entry and stay** for (categories of) third-country nationals provided in national legislation linked to shortage occupations?

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Q1 (b). What are the instruments in place in your Member State for **managing economic migration** (quotas, labour market tests, points-based systems, other instruments) and how are they linked to labour shortages identified (*for example, labour market test is not applied for third-country nationals applying for jobs listed in lists of shortage occupations*)

Q1. (c) To what extent does your Member State view immigration as a tool to address labour shortages? What overall role for migration to address labour shortages is envisaged by policy in your Member State?

Ključni in hkrati edini strateški dokument, ki se ukvarja z delovnimi migracijami v Slovenijo, je Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020. Strategija se v prvi vrsti osredotoča na privabljanje visokokvalificiranih delavcev migrantov, čeprav se dotika tudi problematike pomanjkanja nizkokvalificirane in kvalificirane delovne sile, s pomanjkanjem katere se ravno tako ali pretežno soočajo slovenska podjetja.

a) Dovoljenje za prebivanje za tujce, ki želijo priti v Slovenijo zaradi zaposlitve ali dela, je vezano na pridobitev dovoljenja za delo.⁵ Izdajanje dovoljenj za delo je v skladu z zakonodajo v določenih primerih, ki jih določi minister za delo, lahko olajšano v primeru, da gre za dejavnosti in poklice, ki jih v Sloveniji primanjkuje. Vendar trenutno seznam takšnih dejavnosti ali poklicev v Republiki Sloveniji (RS), za katere bi bila olajšana pridobitev dovoljenja za delo, ne obstaja.

Pred letom 2009 je delodajalec, ki je želel zaposliti tujca s poklicem, ki ga je na slovenskem trgu dela primanjkovalo, lahko zanj pridobil delovno dovoljenje brez kontrole trga dela. Tako je določal Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji delovnih dovoljenj (Uradni list RS, št. 120/05, 70/06 in 37/08). V marcu 2009 je minister za delo, družino in socialne zadeve zaradi slabšanja položaja na trgu dela oziroma naraščajoče brezposelnosti domačih delavcev, s spremembo Pravilnika o delovnih dovoljenjih, prijavi in odjavi dela ter nadzoru nad zaposlovanjem in delom tujcev, ukinil postopek izdaje dovoljenj za zaposlitev brez kontrole trga dela za deficitarne poklice. V skladu s tem Zavod RS za zaposlovanje pri vsaki vlogi za izdajo dovoljenja za zaposlitev preveri, ali so v evidenci brezposelnih oseb ustrezni domači delavci oziroma delavci, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene z državljani RS. V primeru, da ustrezni domači delavci v evidenci brezposelnih so, se delodajalcu zavrne vloga za izdajo dovoljenja za zaposlitev tujca (Urad vlade za komuniciranje, 2009: 8-9).

b) V Sloveniji je bil do nedavnega za upravljanje delovnih migracij iz tretjih držav v rabi instrument kvote delovnih dovoljenj za tujce. Osnova zanj je bil Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT), ki je v 5. členu določal, da »kvota /.../ letno ne sme presegati 5% aktivnega prebivalstva Republike Slovenije /...«. Prvič je bila kvota uvedena leta 2004, po vstopu države v EU, ko se je pričakovalo večji naval tuje delovne sile iz drugih držav članic EU, zaradi česar je Slovenija želela omejiti zaposlovanje delavcev iz tretjih držav (Pirc, 2007: 465). Kvota je letno določala vlada v skladu z migracijsko politiko in ob upoštevanju stanja na trgu dela. Predlagal jo je minister, pristojen za delo, ob predhodni pridobitvi mnenja pristojnih zbornic in reprezentativnih sindikatov na ravni države (ZZDT, Uradni list RS, št. 76/07). S tem se je slovenska imigracijska politika predvsem osredotočala na ciklične primanjkljaje po nekvalificirani delovni sili, čeprav so se sočasno pojavljale potrebe po visokokvalificiranih tujih delavcih (Medved, 2010: 10).

V času ekonomske rasti v Sloveniji so kvoto tudi sprotno povečevali in pod pritiskom delodajalcev dopolnjevali celo sredi leta (Medved, 2010: 2, 10). Nazadnje je bila kvota določena leta 2010 z Uredbo o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2010, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela (Uradni list RS, št. 8/10). Zaradi ekonomske krize in naraščanja števila brezposelnih v državi se je tega leta v primerjavi s predhodnim letom število razpoložljivih delovnih dovoljenj razpolovilo (Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2009, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela, Uradni list RS 8/09). Velika večina dovoljenj je bila v tem in preteklih letih dodeljena državljanom tretjih držav z območja nekdanje Jugoslavije. Ta skupina tujcev, razen tistih iz Republike Kosovo, je bila tudi specifično

⁵ V skladu z določbami novega Zakona o tujcih, ki bodo začele veljati 1. septembra 2015, bo tujec v prihodnosti lahko pridobil enotno dovoljenje za prebivanje in delo (37. čl. Zakona o tujcih) oz. enotno dovoljenje zaradi opravljanja dela kot samozaposlena oseba (37.b čl. Zakona o tujcih).

izpostavljena v dveh posebnih uredbah, sta določili, da naj bodo tujcem s prebivališčem v teh državah v 95% dodeljena preostala še neizkoriščena delovna dovoljenja v letih 2009 in 2010 (Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev, Uradni list 44/09 in 8/10). Leta 2011 je bil sprejet nov Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT-1), ki v 54. členu določa, da vlada lahko določi kvoto delovnih dovoljenj, vendar se ta od uvedbe omenjenega zakona poslužuje le instrumenta preverjanja trga dela. Zadnjo Uredbo o določitvi kvote delovnih dovoljenj⁶ je vlada izdala leta 2010, pri čemer so bile kvote določene po vrstah delovnih dovoljenj in ne po poklicih ali vrstah dejavnosti. Od takrat dalje se instrument kvote za omejitev delovnih dovoljenj za tujce v Sloveniji ne uporablja, čeprav je možnost zanj v zakonu predvidena.

Konec junija 2015 je bil sprejet Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT), ki bo stopil v veljavo 1. septembra 2015. S tem zakonom se področje zaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji prilagaja določbam o uvedbi enotnega dovoljenja za prebivanje in delo iz Zakona o tujcih (ZTuj-2).

Slovenska zakonodaja predvideva naslednje instrumente za uravnavanje zaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji:

1. Kvote delovnih dovoljenj

ZZDT-1 v 54. členu določa:

- (1) Glede na stanje in predvidena gibanja na trgu dela lahko vlada v skladu z migracijsko politiko letno določi kvoto delovnih dovoljenj (v nadaljnjem besedilu: kvota), s katero omeji število tujcev na trgu dela.
- (2) Kvoto vladi predlaga minister, pristojen za delo, ob predhodni pridobitvi mnenja Ekonomsko socialnega sveta.
- (3) Vlada lahko s kvoto delovnih dovoljenj omeji izdajo delovnih dovoljenj za posamezne ali za vse oblike zaposlovanja in dela tujcev, ki v Republiki Sloveniji nimajo dovoljenja za prebivanje, razen za tujce, ki se v Republiki Sloveniji zaposlujejo ali opravljajo delo na podlagi mednarodnih pogodb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.
- (4) Vlada lahko poleg kvote določi tudi omejitve števila samozaposlenih tujcev ter omejitve in prepovedi zaposlovanja in dela tujcev po regijah, področjih dejavnosti, podjetjih in poklicih, kakor tudi omeji ali prepove pritok novih tujih delavcev v celoti ali z določenih regionalnih območij, kadar je to utemeljeno z javnim redom, javno varnostjo, javnim zdravjem, splošnim gospodarskim interesom ali stanjem ter predvidenim gibanjem na trgu dela.
- (5) V primeru mednarodnih razpisov, ki jih razpišejo državni organi, lahko vlada določi, da se delovna dovoljenja izdajo zunaj kvote oziroma brez preverjanja stanja na trgu dela.

Podobne so tudi določbe novega Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT), le da so smiselno prilagojene prehodu na enotno dovoljenje za prebivanje in delo. V 41. členu ZZSDT, ki obravnava kvoto, sta v primerjavi s predhodnim zakonom drugače formulirana le 1. in 3. odstavek, ki se po novem glasita:

- (1) Glede na stanje in predvidena gibanja na trgu dela lahko vlada letno določi kvoto soglasij k izdaji enotnega dovoljenja in kvoto dovoljenj za sezonsko delo, s katero omeji število tujcev na trgu dela.
- (3) Vlada lahko s kvoto omeji zaposlovanje in delo tujcev, ki še niso pridobili pravice do prebivanja v Republiki Sloveniji.

2. Preverjanje trga dela

Preverjanje trga dela je trenutno v Sloveniji obvezno za vse poklice oz. delovna mesta, za katera delodajalci vložijo prošnjo za izdajo dovoljenja za zaposlitev tujca. Dovoljenje za zaposlitev tujca, državljan tretje države, se izda le pod pogojem, da v evidenci Zavoda RS za zaposlovanje ni ustreznih domačih brezposelnih oseb oziroma oseb, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene z državljani Republike Slovenije (ZZDT-1, 1. odstavek 27. člena). Podobno tudi novi Zakon o zaposlovanju,

⁶ Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2010, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela (Uradni list RS, št. 8/10).

samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT, 17. čl.) določa, da v postopku izdaje enotnega dovoljenja za namen zaposlitve Zavod za zaposlovanje na zahtevo upravne enote poda soglasje k enotnemu dovoljenju pod pogojem, da v evidenci brezposelnih oseb ni ustrezne brezposelne osebe.

Minister, pristojen za delo, lahko določi primere, ko zaposlitev tujca zaradi narave dela ni vezana na trg dela in se dovoljenje za zaposlitev izda brez preverjanja trga dela. Med takšne primer lahko sodijo npr. tujci s poklici, ki jih na slovenskem trgu dela primanjkuje, tujci s poklici, ki jih ni mogoče pridobiti z izobraževanjem ali usposabljanjem v Republiki Sloveniji, znanstveniki, lektorji, tujci z visokošolsko izobrazbo, osebje v diplomatskih predstavništvi, ki nima privilegiranega statusa, in podobno (29. čl. ZZDT-1). Prav tako lahko minister, pristojen za delo, na podlagi ugotovitve, da zaposlovanje tujcev ne bo škodljivo vplivalo na trg dela, ob upoštevanju stanja brezposelnosti, strukture zaposlovanja in regionalnih potreb za odpiranje novih delovnih mest v okviru posameznih gospodarskih panog, s soglasjem ministra, pristojnega za področje dejavnosti (po novem zakonu (ZZSDT, 7. tč. 17. člena) mora minister, pristojen za delo, pridobiti soglasje socialnih partnerjev), določi po območnih službah Zavoda za zaposlovanje dejavnosti oziroma poklice, v katerih se lahko dovoli izdaja dovoljenja za zaposlitev brez preverjanja trga dela (29. čl. ZZDT-1).

c) V ključnem strateškem dokumentu na področju ekonomskih migracij - Strategiji ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 - je priseljevanje obravnavano kot eden od možnih instrumentov za reševanje problema pomanjkanja delovne sile in nekaterih poklicev v Sloveniji. Strategija (2010: 63–64) med smernicami predvideva »spodbujanje priseljevanja za namene zaposlitve in dela, zmanjševanje neskladij na trgu dela in krepitev človeških virov.« To naj bi bilo usmerjeno v:

1. spodbujanje priseljevanja in povečanje števila visoko usposobljenih delavcev glede na povpraševanje na trgu dela in glede na pričakovano pomanjkanje delovne sile v srednjeročnem obdobju (predviden ukrep: izdelava in vzpostavitev mehanizma za natančne analize potreb po visoko usposobljenih delavcih);
2. vzpostavitev učinkovitega sistema zagotavljanja ustreznega števila primerne začasne delovne sile (s poudarkom na nižje in srednje kvalificirani delovni sili), potrebne glede na razmere na domačem trgu dela, ki bi temeljil na partnerskem dialogu in bilateralnem sodelovanju z izbranimi tretjimi državami izvora (predvideni ukrepi: izdelava in vzpostavitev mehanizma za natančne in učinkovite analize potreb po delavcih; proučitev in izdelava nadzornega sistema za začasne potrebe po delavcih po dejavnosti in časovnem obdobju; določitev odgovornosti med državo in socialnimi partnerji glede števila delovnih migrantov ipd.; sklepanje partnerskega dialoga in bilateralnih sporazumov z zainteresiranimi tretjimi državami izvora).

Kot ukrep za doseganje obeh omenjenih usmeritev Strategija predvideva tudi proučitev možnosti za olajšave ali za določitev bolj ugodnih pogojev za posamezne kategorije migrantov.

Tudi v okviru Strategije razvoja Slovenije 2014–2020 (osnutek, 2013: 13) je med drugim omenjeno, da ima država za doseg oz. uspeh na prioritetnem področju *znanje in zaposlovanje* namen povečati »ponudbo na trgu dela tudi z migracijami«.

V praksi pa – zlasti po nastopu gospodarske krize v letu 2009 - do spodbujanja priseljevanja tujcev z namenom zaposlovanja ne prihaja, niti na področju deficitarnih poklicev. Probleme, ki nastajajo zaradi neskladja med pomanjkanjem delavcev za določene poklice na eni strani in velikim številom brezposelnih na drugi strani, skuša slovenska politika reševati z različnimi programi aktivne politike zaposlovanja (npr. s programi usposabljanja, ki so pripravljene v sodelovanju med delodajalci in Zavodom za zaposlovanje ter odgovarjajo na potrebe trga dela - deficitarni poklici in znanja; programi formalnega in neformalnega izobraževanja odraslih itd.). Poleg tega se vlaga v spodbujanje vpisa mladih v izobraževalne programe za deficitarne poklice z raznimi projekti, kot so npr. *To bo moj poklic*, *Drugače o poklicih* in *Poklicna orientacija*, katerih cilj je promocija deficitarnih poklicev. Vlada je v sistem štipendiranja uvedla tudi štipendije za deficitarne poklice (Zakon o štipendiranju). Delodajalci se na pomanjkanje ustreznih delavcev odzivajo različno. V anketi »Napovednik zaposlovanja« je na vprašanje, kaj naredijo v takih primerih, skoraj polovica anketiranih podjetij odgovorila, da so podaljševali postopke zaposlovanja, dobra tretjina ni nikogar zaposlila, petina pa je poiskala delavce v tujini ali spremenila, razširila oz. omilila pogoje glede izobrazbe, izkušenj in drugih znanj. Delež iskanja delavcev v tujini je bil najvišji v dejavnostih prometa in skladiščenja ter gradbeništva (ZRSZ, 2015: 5).

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Q2. Please briefly describe any recent public and policy debates in the area of labour migration, especially with regard to debates on how labour migration is planned to be utilised to address labour market shortages. (Maximum 0, 5 pages)

V Strategiji ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 je zapisano, da je glede na demografske spremembe mogoče pričakovati, da se bo v prihodnje povečal trend povpraševanja po nizko in srednje kvalificirani delovni sili, medtem ko bo pomanjkanje visoko kvalificirane delovne sile vedno bolj pereč problem. Glede na to, da se s podobnimi izzivi sooča celotno območje EU, je treba razviti strategijo za pridobivanje kakovostnih človeških virov. Takšna strategija mora temeljiti na fleksibilnih politikah, namenjenih spodbujanju priseljevanja, zlasti visokokvalificirane delovne sile, ki jih je potrebno razviti ali izboljšati na širokem spektru resorjev (delo in zaposlovanje, prebivanje, gospodarstvo, šolstvo in izobraževanje, finance), zlasti pa mora odražati promocijo Slovenije kot države, ki omogoča visoko stopnjo gospodarske svobode ter številne možnosti dela, zaposlitve in izobraževanja, ravno tako pa nudi pravno in socialno varnost ter prijetno okolje za družinsko in družabno življenje (Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020, 2010: 42–43).

Section 2: Overview of instruments used for identifying current and future labour and skills shortages and for anticipating the need for labour migration

This section aims to examine the existing instruments and approaches used in (Member) States to identify current and future labour and skills shortages and the anticipated need for migration labour. Firstly, it examines how labour shortages are defined and classified at national level (Q3) as well as whether there are any distinctions made among different types of shortages (Q4). Secondly, this section provides an overview of existing instruments and tools used in (Member) States to identify labour shortages and the need for migration labour to fill shortages in the labour market (Q5). The section explores the role and involvement of social partners and other national stakeholders (Q6). Finally, it aims to collect a summary of the results/findings of the identified instruments.

Q3. Definition and classification of labour shortages

Q3.(a) How are labour shortages **defined, identified and classified** in your Member State?

Q3.(b) What is the **level of analysis** (e.g. by sectors, by occupations or by qualifications or skill levels)?

Q3.(c) Are classifications of shortages defined in legislation or soft law (e.g. circulars, regulations, policy documents)? If yes, please describe and provide examples for each of the classifications.

Q3.(d) To which extent the level of analysis includes region/local level?

- a) Deficitarni poklici so poklici, za katere na trgu dela ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev, ki po njih povprašujejo (MDDSZ 2015: 10).
- b) Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 (2010: 63) predvideva izdelavo in vzpostavitev mehanizma za natančne analize potreb po delavcih ter proučitev in izdelavo nadzornega sistema za začasne potrebe po delavcih po dejavnosti in časovnem obdobju.
- c) Definicija deficitarnih poklicev je zapisana v dokumentu z naslovom »Politika štipendiranja (2015–2019), ki ga je vlada Republike Slovenije sprejela 4. junija 2015. V tem dokumentu so opredeljena naslednja deficitarna področja in ravni izobrazbe (MDDSZ, 2015: 12–13):

Preglednica: Deficitarna področja in izobraževalni programi

Srednje poklicno izobraževanje	
2	Umetnost in humanistika
213	Avdiovizualne tehnike in (multi)medijska

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

	proizvodnja	
2131	Tiskarstvo, knjigoveštvo, založništvo	grafični operater/grafična operaterka
215	Umetna obrt	
2152	Zlatarstvo in draguljarstvo	zlatar/zlatarka
2155	Kamnoseštvo	kamnosek/kamnosekinja
4	Naravoslovje, matematika in računalništvo	
481	Računalniške vede	
4819	Računalniške vede (drugo)	računalnikar/računalničarka
5	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
520	Tehnika	
5200	Tehnika	mehatronik operater/operaterka
521	Strojništvo in obdelava kovin	
5210	Strojništvo in obdelava kovin	izdelovalec/izdelovalka kovinskih konstrukcij
5212	Orodjarstvo	oblikovalec kovin orodjar/orodjarka
522	Elektrotehnika in energetika	
5220	Elektrotehnika in energetika	elektrikar/električarka
525	Motorna vozila, ladje in letala	
5251	Izdelovanje, vzdrževanje in popravilo motornih vozil	avtokaroserist/avtokaroseristka avtoserviser/avtoserviserka
541	Živilska tehnologija	
5413	Pekarstvo in slaščičarstvo	pek/pekarka slaščičar/slaščičarka
5414	Mesarstvo	mesar/mesarka
543	Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	
5431	Lesarstvo	mizar/mizarka
582	Gradbeništvo	
5820	Gradbeništvo	zidar/zidarka klepar-krovec/kleparka-krovka
5822	Operativna gradnja	izdelovalec/izdelovalka suhomontažne gradnje
5825	Zaključna dela v gradbeništvu	slikopleskar-črkoslikar/slikopleskarka-črkoslikarka pečar/pečarka
6	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterinarstvo	
6231	Gozdarstvo	gozdar/gozdarka
8	Storitve	
8110	Hotelirstvo in gostinstvo	gastronomske in hotelske storitve

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

814	Storitve za gospodinjstva	
8145	Dimnikarstvo	dimnikar/dimnikarka
Srednje strokovno izobraževanje		
2	Umetnost in humanistika	
213	Avdiovizualne tehnike in (multi)medijska proizvodnja	
2131	Tiskarstvo, knjigoveštvo, založništvo	grafični tehnik/grafična tehničarka
4	Naravoslovje, matematika in računalništvo	
481	Računalniške vede	
4819	Računalniške vede (drugo)	tehnik/tehničarka računalništva
5	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
520	Tehnika	
5200	Tehnika	tehnik/tehničarka mehatronike
521	Strojništvo in obdelava kovin	
5211	Strojništvo	strojni tehnik/strojna tehničarka
522	Elektrotehnika in energetika	
5221	Elektrotehnika	elektrotehnik/elektrotehničarka
524	Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo	
5241	Kemijska tehnologija	kemijski tehnik/kemijska tehničarka
543	Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	
5431	Lesarstvo	lesarski tehnik/lesarska tehničarka
5434	Steklarstvo in porcelanarstvo	tehnik/tehničarka steklarstva
582	Gradbeništvo	
5820	Gradbeništvo	gradbeni tehnik/gradbena tehničarka
6	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterinarstvo	
6231	Gozdarstvo	gozdarski tehnik/gozdarska tehničarka
8	Storitve	
8110	Hotelirstvo in gostinstvo	gastronomija in turizem
8521	Ohranjanje narave	naravovarstveni tehnik/naravovarstvena tehničarka

- d) Analiza deficitarnih področij in ravni izobrazbe ne vključuje regionalne/lokalne ravni, vključuje pa poseben seznam za dve narodnomanjšinski skupnosti v Sloveniji – italijansko in madžarsko – na narodno mešanem ozemlju na SV in JZ države. Ta seznam v skladu s 3. odstavkom 30. člena Zakona o štipendiranju določata samoupravni narodni skupnosti sami.

Samoupravna narodna skupnost italijanske narodne skupnosti:

Poklicno tehnično izobraževanje	
3	Družbene, poslovne, upravne in pravne vede

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

314	Ekonomija	
3400	Ekonomija	ekonomski tehnik/ekonomska tehnica(DV)

Samoupravna narodna skupnost madžarske narodne skupnosti:

Srednje poklicno izobraževanje		
5	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
520	Tehnika	
5200	Tehnika	mehatronik operater/operaterka (DV)
Srednje strokovno izobraževanje		
5	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
521	Strojništvo in obdelava kovin	
5211	Strojništvo	strojni tehnik/strojna tehnica (DV)
524	Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo	
5241	Kemijska tehnologija	kemijski tehnik/kemijska tehnica (DV)

Q4. Do any distinctions between different types of labour shortages exist in your Member States, such as for example:

- **short-term** (current) shortages and **longer-term** (projected) shortages; or
- **cyclical** shortages (shortages occurring due to short-term imbalances in the supply and demand in the labour market and/or by providing incentives to the labour force) and **structural** shortages (which are due to changes, such as the adoption of new technologies, may increase the demand for certain skills that are not immediately available in the labour market, creating skills shortages even when unemployment is high).

If yes, please describe.

Kot ugotavljajo avtorji Strategije ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020, v Sloveniji obstaja neustrezen presek med potrebami po delavcih in njihovo izobrazbo. Povpraševanje po poklicnih skupinah kaže na primanjkljaj delavcev predvsem za preprosta dela in poklicev za neindustrijski način dela. Na drugi strani pa imajo podjetja večje težave pri iskanju visoko in srednje izobražene delovne sile ter delavcev, ki opravljajo tehnične poklice. Na področju gospodarstva je največja potreba po nižje in srednje kvalificiranih delavcih, sledijo pa visoko kvalificirani delavci migranti. Predvideva se, da bodo potrebe v gradbeništvo v prihodnosti manjše, v predelovalni industriji, transportu in kmetijstvu pa nespremenjene ali večje. Potrebe po srednje in visokokvalificirani delovni sili so v strojništvu in kovinsko predelovalni ter elektro(tehnični) industriji, na področju informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij, biotehnologije, lesarstva in gradbeništva. V javnem sektorju izstopajo potrebe po zdravstvenem osebju, predvsem zdravnikih (Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020, 2010: 16).

Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) v svoji publikaciji z naslovom »Ekonomski izzivi 2013. Spremembe stanja in reforme na trgu dela v obdobju krize«, izdane junija 2013, priporoča, da bi bilo za zmanjšanje strukturnih neskladij na trgu dela v Sloveniji na kratek rok smiselno okrepiti vlogo programov aktivne politike zaposlovanja (APZ) na področju izobraževanja in usposabljanja, ki morajo biti bolj povezani s potrebami delodajalcev. Za bolj sistematično rešitev pa bi bilo potrebno vzpostaviti sistem spremljanja in napovedovanja potreb delodajalcev po veščinah in znanjih. Z uveljavitvijo sprememb Zakona o urejanju trga dela, ki ukinja obvezno prijavo prostega delovnega mesta na ZRZS, se je namreč izgubila osnova za sistem spremljanja povpraševanja po poklicnih profilih. Le-ta pa predstavlja pomemben vir javnih informacij o možnostih zaposlovanja za šolajoče, ki se odločajo za nadaljnje šolanje in informacij za vodenje politike izobraževanja ter oblikovanje programov aktivne politike zaposlovanja (UMAR, 2013: 42). Ukrepov, ki bi bili usmerjeni v reševanje problema deficitarnih poklicev s spodbujanjem priseljevanja, UMAR v omenjeni publikaciji ne predvideva (UMAR, 2013: 42).

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Q5. Please complete the table below identifying the instruments/tools in your (Member) State used to identify labour shortages and the need for migration labour. You can list more than one instrument/tool per category.

Instruments and tools used for identifying labour market shortages and the need for migration labour	Is this instrument/tool used in your (Member) State? (Y/N)	Is this instrument used for determining labour migration needs? (Y/N) If yes, does the instrument: (a) focus exclusively on the identifying the need for migration labour or; (b) it is a tool which aims to identify shortages for the whole workforce (including national/EU) and has a component focusing on migration?	Please briefly describe the respective tool(s) and the methodology(ies) used for anticipating the need for migration labour.	(1) Please describe the level of analysis of the particular instrument/tools (i.e. skills, occupations, sectors, professions, level of qualifications, others). (2) Is an international (e.g. ISCO-08) or national classification of occupations used?	Which national organisation(s) use this mechanism/tool to produce information on skill shortages?	What is the geographical level of the mechanisms/tools used (e.g. national, regional, municipal)?	Additional comments
Lists of shortage occupations	da	N	To je projekt ZRSZ <i>Napovednik Zaposlovanja (za obdobje 2014-15)</i> . Projekt je na podlagi reprezentativnih anket med delodajalci omogočal kratkoročno napovedovanje bodočih potreb po delavcih ter s tem k boljšemu usklajevanju med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela.	Rezultat projekta so sezname poklicev, za katere posamezna podjetja iščejo delavce oz. beležijo pomanjkanje ustreznih kandidatov.	Zavod RS za zaposlovanje	državna raven	N

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Sector analysis	N	N	N	N	N	N	N
Employer Surveys	da	N	To je projekt ZRSZ <i>Napovednik Zaposlovanja (za obdobje 2014-15)</i> . Projekt je na podlagi reprezentativnih anket med delodajalci omogočal kratkoročno napovedovanje bodočih potreb po delavcih ter s tem k boljšemu usklajevanju med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela.	Rezultat projekta so sezname poklicev, za katere posamezna podjetja iščejo delavce oz. beležijo pomanjkanje ustreznih kandidatov.	Zavod RS za zaposlovanje	državna raven	N
Forecasts/foresight analysis	N	N	N	N	N	N	N
Qualitative studies or analysis	N	N	N	N	N	N	N
Other instruments/tools (please describe)	/	/	/	/	/	/	/

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Q6. Concerning **lists of shortage occupations**, please briefly describe:

- The process for developing the shortage occupation lists;
- What are the criteria for selecting the shortage occupations (e.g. advertised vacancies are significantly higher than the qualified national job seekers available)? ;
- Which organisations/institutions play a role in determining lists of shortage occupations?;
- How frequently are the lists of shortage occupations updated?

V preteklosti je Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (uradno prečiščeno besedilo) (ZZZPB-UPB1, 51. člen), ki od januarja 2011 ni več v veljavi, določal, da mora minister, pristojen za delo, po posvetovanju s socialnimi partnerji, podrobneje urediti izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja in določiti metodologijo za določanje suficitarnih in deficitarnih poklicev s podzakonskim aktom. Metodologija za določanje deficitarnih in suficitarnih poklicev je bila tako določena v 40. členu Pravilnika o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja (Ur.l. RS, št. 5/07). Na podlagi te metodologije je ZRSZ do leta 2011 pripravljala nabor (seznam) deficitarnih poklicev. Podatkovni viri za pripravo seznamov deficitarnih poklicev so bili podatki o vseh prijavljenih prostih delovnih mestih po poklicih in poklicnih skupinah, podatki o brezposelnih osebah po poklicih in poklicnih skupinah ter podatki o izdanih delovnih dovoljenjih po poklicih v predhodnem letu. Sezname so bili pripravljani po območnih službah ZRSZ in vsako leto januarja potrjeni na skupnem sestanku s socialnimi partnerji v regijah, ki so jih organizacijsko pokrivalo območne službe. Na srečanjih so sodelovale gospodarske in obrtne zbornice, ki so nabor poklicev potrdile kot ustrezen za tekoče leto. Iz regijskih podatkov je ZRSZ za različne namene pripravil tudi seznam na nacionalni ravni.

Zakon o urejanju trga dela (ZUTD), ki je leta 2010 nadomestil Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, ne predvideva več podzakonskega akta, ki bi opredeljeval metodologijo za določanje deficitarnih in suficitarnih poklicev. Zato od leta 2011 dalje Zavod za zaposlovanje ni več dolžan objavljati letnih pregledov teh poklicev. Kljub temu so na Zavodu tudi po letu 2011 poklice, za katere so ugotavljali primanjkljaje ali viške na trgu dela, še vedno prikazovali v informacijah o regijskih trgih dela in na nacionalni ravni, dokler ni bila s spremembo Zakona o urejanju trga dela (ZUTD-A) aprila 2013 odpravljena obvezna prijava prostega delovnega mesta pri Zavodu za zaposlovanje za podjetja v zasebni lasti. S tem je Zavod izgubil pomemben podatkovni vir, ki je služil pri celovitem spremljanju trga dela, kot tudi pri ugotavljanju potreb na trgu dela in pri presojanju deficitarnosti posameznih poklicev.

V letu 2014 so na Zavodu za zaposlovanje začeli izvajati projekt kratkoročnega napovedovanja bodočih potreb po delavcih, ki temelji na reprezentativni anketi med delodajalci. Projekt se imenuje Napovednik zaposlovanja, zavod pa ga izvaja v sodelovanju s Statističnim uradom (SURS), Ministrstvom za delo in delodajalci. Projekt Napovednik zaposlovanja je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada in se izvaja od februarja 2014 do konca junija 2015. V okviru projekta bo vzpostavljen sistem in metodologija anketiranja delodajalcev, ki bo na podlagi reprezentativnega vzorca omogočal kratkoročne napovedi gibanja zaposlenosti, zaposlovanja in težav delodajalcev pri iskanju ustreznih kandidatov za zaposlitev. Projekt bo tako prispeval k boljši informiranosti iskalcev zaposlitve in delodajalcev, boljšemu usklajevanju med ponudbo in povpraševanju na trgu dela ter s tem hitrejšemu prehodu brezposelnih oseb v zaposlitev.

Q7. For each of the instruments and tools used for identifying labour market shortages in Q5, please outline how it is used for policy purposes? Is there a formalised mechanism to disseminate the information produced? (Y/N) If yes, please describe.

Ne.

Q8. Are any of the tools/mechanisms for identifying labour market shortages identified above (e.g. lists of shortage occupations, employers' needs analysis, surveys, forecasts, etc.) used to determine any of the policy instruments for managing economic migration (e.g. quotas, labour market tests, points-based systems, etc.)? (Yes/No) If yes, please describe.

Trenutno ne.

Q9. Do any mechanisms or tools to monitor intra-EU mobility of workers filling job vacancies in the national labour market or leaving to work in other Member States exist in your Member State? (Y/N) If yes, please describe.

If possible, please distinguish between mechanisms or tools to monitor intra-EU mobility with regard to (i) shortage occupations and (ii) other occupations not considered as shortage occupations.

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Please indicate the national sources of statistics or data on EU citizens working in your Member State.

V Sloveniji podatke o zaposlovanju in mobilnosti delavcev, ki so državljani EU, zbira Statistični urad (SURS).

Q10. Please outline the **role of social partners** (see definition of social partners above) and **other stakeholders** (please identify which stakeholders) in identifying the need for migrant labour? Is there a formalised mechanism to consult/involve social partners in identifying the anticipated need for migrant labour or is their involvement on an ad-hoc basis?

Socialni partnerji so imeli vlogo pri določevanju potreb po delovnih migrantih tako, da so sodelovali pri nastajanju osrednjega dokumenta za urejanje tega področja, Strategije ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020. Strategija je bila leta 2010 potrjena tudi na Ekonomsko-socialnem svetu, tristranskem organu socialnih partnerjev in Vlade Republike Slovenije.⁷

Q11. Q5 in Section 2 examined the types of national instruments used in your Member State to identify labour shortages and the need for migrant workers. Please briefly summarise the results/findings of these instruments for the most recent year(s)

Q12.(a) Please indicate any **challenges and risks** associated with the use of instruments for identifying labour shortages and the need for migration labour in your (Member) State. (based on existing studies/evaluations or information received from competent authorities)

Q12. (b) Are there shortage occupations which are not addressed through labour migration (for example because of political concern, sensitivity of the jobs, etc.). If so, how is this determined?

Mehanizmi za identificiranje deficitarnih poklicev in potreb po delovni sili se v Sloveniji trenutno na novo vzpostavljajo. K reševanju situacije glede deficitarnih poklicev se pristopa v glavnem skozi politike zaposlovanja, izobraževanja in štipendij, ne pa skozi politiko ekonomskih migracij.

Section 3: Monitoring the outcomes of labour migration policy in relation to shortage occupations

This section examines the tools and mechanisms to monitor the outcomes of labour migration policy in relation to shortage occupations (e.g. workforce analysis, analysis of types of work permits granted, sector analysis, discussions with employers, etc.). It begins with a series of questions on the instruments used. The section also explores the use of these instruments; the role of social partners and other stakeholders and any challenges and risks associated with their use.

Q13. Are the outcomes of labour migration policies in relation to shortage occupations monitored in your (Member) State? If yes, please describe:

⁷ Vir: e-komunikacija s predstavnikom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 4. junij 2015.

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

- (a) What are the monitoring mechanisms (e.g. workforce analysis, analysis of types and number of work permits granted, sectoral analysis, discussions with employers, etc.)? Is there a formal mechanism(s) to monitor the effects of migration on the labour market in your (Member) State or is this done on an ad-hoc basis?
- (b) At what level are labour migration policy outcomes monitored (e.g. workforce, sectors, skill levels, occupations)?
- (c) Which organisations carry out such monitoring? For example, are these produced by national agencies; academics; NGOs?
- (d) Is the monitoring laid out in legislation or soft law (e.g. circulars, policy documents)?

a) Strategija ekonomskih migracij od 2010 do 2020 (2010: 61) je med cilji medresorske delovne skupine za pripravo ukrepov za uveljavitev strategije v RS predvidela:

- spremljanje in interpretacijo statističnih kazalcev zaposlovanja delavcev migrantov na slovenskem trgu dela ter pripravo analiz potreb na trgu dela v kontekstu zaposlovanja delavcev migrantov v RS;
- spremljanje uresničevanja ukrepov te strategije, pridobivanje povratnih informacij, analizo rezultatov in poročanje Ekonomsko socialnemu svetu, Vladi, in če je potrebno Državnemu zboru.

Obstaja mehanizem preverjanja in poročanja implementacije same Strategije ekonomskih migracij, v okviru katerega mora pristojno ministrstvo, to je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti vsake dve leti poročati Vladi RS glede izvajanja akcijskega načrta Strategije.⁸

Posebnega mehanizma za spremljanje učinkov politike ekonomskih migracij v zvezi z deficitarnimi poklici v Sloveniji ni.

Q14. For each of the instruments and tools used for monitoring the outcomes of labour migration policy in relation to shortage occupations in Q13a, please outline how it is used? Are there formalised mechanisms to disseminate the results of each monitoring mechanism listed in Q13(a)? (Y/N) If yes, please describe

Ne.

Q15. Please outline the **role of social partners** (including organised representatives of employers and employees) and **other stakeholders** in monitoring the effects of labour migration on the labour market? Is there a formalised mechanism to consult/involve social partners or is their involvement on an ad-hoc basis?

Formalizirani mehanizmi za vključevanje socialnih partnerjev ali drugih deležnikov v ocenjevanje učinkov delovnih migracij na trg dela v Sloveniji ne obstajajo.⁹

Q16. Please indicate any **challenges** associated with monitoring the outcomes of labour migration policy in relation to shortage occupations in your (Member) State or the impact of labour migration on the labour market at large (based on existing studies/evaluations or information received from competent authorities)

⁸ Vir: e-komunikacija s predstavnikom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 4. junij 2015.

⁹ Vir: e-komunikacija s predstavnikom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 4. junij 2015.

*Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries*Statistical AnnexA1. Workers employed by selected occupations and estimated unfilled vacancies (statistics for the latest available year)

Member States are requested to also provide statistics on a number of pre-selected occupations. The occupations in the table below are selected on the basis of the occupations that most frequently feature in (Member) States' shortage lists identified in the recent EMN Inform "Approaches and tools used by Member States to identify labour market needs". This section of the Statistical Annex is also aimed at collecting statistics on intra-EU mobility in terms of filling in shortage occupations.

If statistics are available based on ISCO-08, please provide the statistic based on the ISCO-08 number in brackets.

If statistics are not available based on ISCO-08, please provide the **national equivalent** available.

If your Member State has not yet adopted ISCO-08, but can provide ISCO-88 statistics, please provide the ISCO-88 statistics where statistics is available for the categories and sub-categories below.

Table 1: Workers employed by specific occupations and estimated unfilled vacancies (31. 12. 2014).¹⁰

Specific occupations	Total employment			Employment of EU-nationals from other Member States			Employment of third-country nationals			Number of residence permits issued to third-country nationals for specific occupations			Number of unfilled vacancies	Comments
	Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total	Male	Female	Total (2013) ¹¹		
Health Professional (22)	4852	15848	20700	95	166	261	125	253	378	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Medical doctors (221)</i>	2163	3639	5802	53	77	130	89	176	265	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Nursing and Midwifery Professionals (222)</i>	753	6374	7127	3	17	20	2	10	12	NA	NA	NA	NA	/
Personal care workers (53)	941	6178	7119	2	21	23	13	39	52	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Child Care Workers (5311)</i>	71	811	882	1	4	4	0	0	0	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Health Care Assistants (5321)</i>	387	2872	3259	0	9	9	8	27	35	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Home-based Personal Care Workers (5322)</i>	96	1147	1243	1	3	4	1	6	7	NA	NA	NA	NA	/

¹⁰ Podatki so na osnovi ISCO-08.

¹¹ Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije, 2014: 18-19.

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

Personal Services Workers (51)	14413	22752	37165	217	324	541	813	722	1535	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Cooks (5120)</i>	3889	5429	9318	91	57	148	460	171	631	NA	NA	258	NA	/
<i>Of which: Waiters (5131)</i>	4628	8944	13572	88	162	250	218	270	488	NA	NA		NA	/
<i>Of which: Cleaning and Housekeep services in offices, hotels and other establishments (5151)</i>	525	533	1058	3	7	10	10	9	19	NA	NA	78	NA	/
<i>Of which: Domestic Housekeepers (5152)</i>	17	195	212	8	0	8	1	14	15	NA	NA	NA	NA	/
Skilled Agricultural, Forestry and Fishery Workers (6)	24444	8040	32484	43	10	53	202	13	215	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Field Crop and Vegetable Growers (6111)</i>	1833	544	2377	0	1	1	4	1	5	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Gardeners; Horticultural and Nursery Growers (6113)</i>	813	708	1521	4	2	6	14	2	16	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Livestock and Dairy Producers (6121)</i>	5360	1486	6846	1	0	1	13	2	15	NA	NA	NA	NA	/
Information and Communications Technology Professionals (25)	9592	1911	11503	110	22	132	98	30	128	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Software and Applications Developers and Analysts (251)</i>	8132	1335	9467	93	16	109	84	25	109	NA	NA	NA	NA	/
<i>Of which: Database and Network Professionals (252)</i>	1460	576	2036	17	6	23	14	5	19	NA	NA	NA	NA	/
Teaching professionals (23)	8519	37658	46177	122	147	269	42	76	118	NA	NA	NA	NA	/
Engineering Professionals (excluding Electro-technology) (214)	10189	2575	12764	110	10	120	72	19	91	NA	NA	NA	NA	/
Architects, Planners, Surveyors and Designers (216)	2492	2295	4787	32	16	48	19	6	25	NA	NA	NA	NA	/
Accountants (2411)	672	3527	4199	5	11	16	5	6	11	NA	NA	NA	NA	/

Vir: Podatki posredovani s strani Statističnega urada Republike Slovenije, 5. junij 2015.

*Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries*A2. Top 15 professions included in lists of shortage occupations (statistics for the latest available year)

This part of the Statistical Annex aims to collect data on the occupations included in lists of shortage occupations and any estimations of unfilled vacancies.

If there are several regional lists of shortage occupations instead of a national list, please fill in the table below providing data for each region. You can create new tables below per region. Alternatively, you can use the box provided below to provide a descriptive overview and any available data.

If statistics is available based on ISCO-08, please provide the statistic based on the ISCO-08 number in brackets.

If statistics are not available based on ISCO-08, please provide the **national equivalent** available.

Table 2: Statistics on lists of shortage occupations

ISCO-08 (4 digit level)				Equivalent national classification of occupations			
Occupation included in the list of shortage occupations	Is there a specified number of vacancies to be filled with labour migrants from <u>third-countries</u> ? (Y/N) If yes, please provide the number	Are there any special conditions for <u>migrants from third-countries</u> applying for shortage occupations? (Y/N) If yes, please describe. <i>Please describe conditions which are targeted to TCNs as well as other conditions that may affect TCNs' employment (for example, some professions may be regulated and may concern only MS nationals)</i>	Source and additional information	Occupation included in the list of shortage occupations	Is there a specified number of vacancies to be filled with labour migrants from third-countries? (Y/N) If yes, please provide the number	Are there any conditions that <u>migrants from third-countries</u> need to fulfil when applying for shortage occupations? (Y/N) If yes, please describe. <i>Please describe conditions which are targeted to TCNs as well as other conditions that may affect TCNs' employment (for example, some professions may be regulated and may concern only MS nationals)</i>	Source and additional information
1				vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev	ne	ne	ZRSZ (2015)
2				varilci	ne	ne	ZRSZ (2015)
3				orodjarji	ne	ne	ZRSZ (2015)
4				strugarji	ne	ne	ZRSZ (2015)
5				elektroinštalaterji	ne	ne	ZRSZ (2015)
6				kuharji	ne	ne	ZRSZ (2015)

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

7					zidarji	ne	ne	ZRSZ (2015)
8					natakarji	ne	ne	ZRSZ (2015)
9					mesarji	ne	ne	ZRSZ (2015)
10					tesarji	ne	ne	
11					peki	ne	ne	ZRSZ (2015)
12					tehniki za strojništvo	ne	ne	ZRSZ (2015)
13					izolaterji	ne	ne	ZRSZ (2015)
14					elektromehaniki	ne	ne	ZRSZ (2015)
15					pripravljalci in monterji kovinskih konstrukcij	ne	ne	ZRSZ (2015)

Please provide any additional statistics or information regarding the national/regional lists of shortage occupations ([Maximum 1 page](#))

/

Viri:

1. Direktiva 2011/98/EU Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o enotnem postopku obravnavanja vloge za enotno dovoljenje za državljane tretjih držav za prebivanje in delo na ozemlju države članice ter o skupnem nizu pravic za delavce iz tretjih držav, ki zakonito prebivajo v državi članici.
2. *EMN Study 2014 - SI NCP National Report "Admitting third-country nationals for business purposes"* (2015). http://emm.si/wp-content/uploads/EMN_Study_ENG-Admitting-TCN-for-business-3.-2.-2015.pdf (11. 5. 2015).
3. Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije (2014). *Strokovna izhodišča za pripravo politike štipendiranja*.
4. Medved, Felicita (2010). *Satisfying Labour Demand Through Migration in Slovenia*. European Migration Network Study, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/labour-demand/24._slovenia_national_report_satisfying_labour_demand_thru_migration_version_16june2010_en.pdf (14. 5. 2015).
5. MDDSZ - Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2014). *Politika štipendiranja (2015–2019)*. http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/zaposlovanje/Politika_s_tipendiranja_2015-2019.pdf (8. 6. 2015).
6. Pirc, Janez (2007). Slovenija v sodobnem migracijskem kontekstu Evropske unije. V Miran Komac (ur.) *Priseljenci: študije o priseljivanju in vključevanju v slovensko družbo*. Ljubljana, Inštitut za narodnostna vprašanja, 449–475.
7. Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja. Uradni list RS, št. 5/07.
8. Pravilnik o postopkih in dokazilih za odločanje o izdaji delovnih dovoljenj. Uradni list RS, št. 120/05, 70/06 in 37/08.
9. Strategija ekonomskih migracij za obdobje od 2010 do 2020 (2010), http://www.mddsz.gov.si/.../Strategija_ekonomskih_migracij-2010-2020.pdf (8. 5. 2015).
10. Strategije razvoja Slovenije 2014 – 2020. Osnutek (2013), Ministrstvo za gospodarstvo, <http://www.eu-skladi.si/ostalo/operativni-programi/strategija-razvoja-slovenije> (8. 5. 2015).
11. *The Application of Quotas in EU Member States as a Measure for Managing Labour Migration from Third Countries* (2013). EMN Inform, http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/emn-studies/emn-informs/emn_inform_application_of_quotas_en_version_final.pdf (11. 5. 2015).
12. UMAR - Urad za makroekonomske analize in razvoj (2013). *Ekonomski izzivi 2013. Spremembe stanja in reforme na trgu dela v obdobju krize*. http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/izzivi/2013/trgdela.pdf (13. 5. 2015).
13. Urad vlade za komuniciranje (2009). *Sporočilo za javnost o sklepih, ki jih je Vlada RS sprejela na 61. seji, 30. decembra 2009*. http://www.vlada.si/medijsko_sredisce/sporocila_za_javnost/sporocilo_za_javnost/article/sporocilo_za_javnost_o_sklepih_ki_jih_je_vlada_rs_sprejela_na_61_seji_30_decembra_2009_7041/ (12. 5. 2015).

Determining labour shortages and the need for labour migration from third countries

14. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2009, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 8/09.
15. Uredba o določitvi kvote delovnih dovoljenj za leto 2010, s katero se omejuje število tujcev na trgu dela. Uradni list RS, št. 8/10.
16. Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev. Uradni list RS, št. 44/09.
17. Uredba o omejitvah in prepovedih zaposlovanja in dela tujcev. Uradni list RS, št. 33/10.
18. Zakon o štipendiranju (ZŠtip-1). Uradni list RS, št. 56/2013.
19. Zakon o tujcih (ZTuj-2). Uradni list RS, št. 50/2011, 57/2011, 26/2014, 45/2014-UPB1, 90/2014, 19/2015.
20. Zakon u urejanju trga dela (ZUTD). Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13 in 32/14 – ZPDZC-1.
21. Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT). Uradni list RS, št. 76/07.
22. Zakon o zaposlovanju in delu tujcev (ZZDT–1). Uradni list RS, št. 26/11, 21/13 – ZUTD-A in 100/13 – ZUTD-C.
23. Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (uradno prečiščeno besedilo) (ZZZPB-UPB1). Uradni list RS, št. 107/06.
24. Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (ZZSDT). Uradni list RS, št. 47/15.
25. ZRSZ - Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2011). *Letni pregled deficitarnih in suficitarnih poklicev*, http://www.ess.gov.si/_files/246/deficitarni_suficitarni_poklici.xls (12. 5. 2015).
26. ZRSZ - Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2015). *Rezultati ankete napovednik zaposlovanja 2015/I* http://www.ess.gov.si/_files/7137/Nap_Zap_2015_I.pdf (5. 6. 2015).